Број 116. У Новом Саду у четвртак 24. маја 1901. Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, за целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Осрамоћене велике силе.

Борили се, па се уморили...

Удружене велесиле повлаче се из Кине; њихов главнокомандујући генерал Валдерсе — напред. Он се већ навезао на дебело море; војске се повлаче из Пекинга, а дипломација разбија главу, како ће да поврати трошкове...

Енглези у Транзвалу давно већ више не говоре о безусловној предаји Бура. Показало се, да и енглеска благајна има дна, а њихових 200.000 војника, које по слаше тамо, леже које мртви, које убогаљени, а остатак је изнурен и онеспособљен за даљу борбу. И како Енглеска није у стању да пошље нову војску и да извади из државне благајне нове милијарде, упустила се поново с Бурима у преговоре о миру.

У Кини наступа лето са свима својим ужасима по Европљане, у Транзвалу наступа зима, са свима страхотама по Енглезе. Нити је војска удружених велесила у стању да издржи још једно лето у Кини, нити су Енглези у стању, да ратују још једну зиму у Транзвалу... Кина је срамота Европе; Транзвал је гроб Енглеске као велесиле. Показало се, шта вреди најмањи народ, кад хоће и уме да брани своју слободу, и показало се, да народ од 400 милијуна, па ма био како мало ратоборан, није тако лако ни — поклати.

У Транзвалу видесмо парче средовечне Црне Горе коју не може да покори најстрашнија и најбезобзирнија држава, у Кини видесмо где се почиње средовечна историја крсташких ратова... Само је некада ишла Европа да освоји Христов гроб, а овде се кренула да освоји туђу муку... Не испада јој за руком, као ни пре. Даљина, клима, болест, сатире је овде, као и некада тамо.

Европа се за сада повлачи из Кине, а није смела ни покушати, да продре у унутрашњост земље и зароби кинески двор, ни освоји земљу. Енглеска ће се повући из Транзвала, а није могла да приволе храбри народ на предају...

Велесиле су пошле у средњем веку да сатру Османлије, па су домамиле Османлије у Европу, сад су пошле у Кину и изазваће против себе савез Кине и Јапана и изазваће по свој прилици њихов скорашњи упад у своје земље.

Дабогме, још није свршена ствар... Ово тек престаје пуцањ топова, а ствар прелази у дипломатске руке. И Ли-Хунг-Чанг и Кригер дорасли су европској дипломацији. Ли-Хунг-Чанг ће отезати ствар и постараће се сваковрсним смицалицама, да Европа не добије ништа од оног што јој обећа. Кригер зна, да ил мора очувати онолико независности и самосталности бурским републикама, да се оне могу поново наоружати да бране своју самосталност, или ће их првом приликом и опет напасти Енглези...

То је данашња ситуација! А скора будућност крије у крилу своме, казну за оне, који су пошли да благују на згаришту туђе слободе и да се хране туђом муком. Велесиле су данас ратовале ортачки. Оне су том приликом сагледале једна другој у карте. Виделе су шта вреди чија спрема, храброст, издржљивост. Видеше колико у истини носи чије оружје, како се оно показује на практици. Они који су заостали у томе, кренуће да новим милијунима достигну оне напредније. А они који су се уверили о премоћи својој, пожуриће се, да из те премоћи своје извуку за себе користи...

Аустрија и Прусија ратовале су 1864. године ортачки у Данској и тада су пруски генерали увидели надмоћност свога оружја и савршенију организацију пруске војске над аустријском... И тада су неуморно гонили на што скорији рат с Аустријом који је и донео крваву 1866. годину.

Данас су велике силе само осрамоћене, а сви су изгледи, да ће после те срамоте доћи још и штета. Само је жалосно, што ће ту штету сносити јадни, невини народи, чија је сва кривица у томе, што се дадоше подјармити од својих политичара и дипломата.

Нови Сад, 23. маја.

Избори у Хрватској и Славонији. Већ се од дужег времена говори, да ће избори за сабор Хрватске и Славоније бити још ове јесени. И та вест као да ће се обистинити. Прва ласта, која навешћује те изборе, већ се појавила. Та се ласта појавила у Карловцима и то први дан Духова. Тога дана у вече је дошао међу своје карловачке бираче министар Хрватске и Славоније Ервин Чех. Дочекан је прангијама и лампијонима, а он је изјавио своју радост, што му се дала прилика, да се захвали својим бирачима на поверењу. Он би то учинио и до сад, али су му пречили државни послови. Но, кад су му ти државни послови дозволили, да се бави мало и својим бирачима, сви су изгледи, да су избори на прагу...

Мода у нашем народу.

(Поглед на расправу конгреса српских земљорадничких задруга о томе питању.)

III.

Мислимо, да је сада свакоме јасно, да се мода у нашем народу не опажа само у оделу, при свадбама, свечарима и подушјама, него се опажа у свима приликама нашега народнога живота. Управо мода је код нас главни основ и покретач свеколикога живота, пред којим мора да устукне сваки озбиљан разлог, свака узвишенија мисао. И не треба се чудити, што се код нас одмах чини оно, што се види на страни, и што тамо може бити добро, па би можда и код нас било добро, кад би се удесило према нашем духу и нашим потребама.

Кад дакле то стоји, а да стоји, сведоче изређане чињенице, онда настаје питање: Да ли би се у истини и с нашим најоригиналнијим тканинама могла мода у опће потиснути; даље, да ли би чак и савез наших женских задруга могао што поправити, све кад би те задруге с обзиром на њихов чисти српски карактер биле на своме месту? Кад се на то питање правилно одговори, то ће се видети: у колико је основано решење конгреса земљорадничких задруга односно подизања школе за српске тканине.

Пре свега, ми овде констатујемо, да се наше тканине још негују у свакој срп-

---

ПОДЛИСТАК.

НОВИ МИНИСТАР.

— МИШЕЛ ТИВАР. —

(Нови министар седи код стола за писање, у једној руци перо, а другом се подбочио. Види се на њему, да нешто крупно мисли.)

Министар: Никад у свом веку не може човек помислити, како је тешко саставити министарски програм. А напослетку, програм не мора бити већи, но што је љубавно писмо... Дакле, одважно напред! (Брзо умочи перо у мастило и почне писати.)

— »Поштована господо!«

(Пошто му ништа не паде на ум врло се снебесели)

— Бадава, од овога посла неће ништа бити... Не разумем само како људи нису досад изумели машину, која би правила особите министарске програме.

(У тренутку му паде на ум.)

— Најпосле имам ја права да проучавам програмне беседе мојих претходника. Можда ћу у њима што год наћи, што ћу моћи употребити!

Зазвони и слуга уђе.

Министар: Донеси оне наредбе, које су досадашњи министри кад су ступали на министарске фотеље, као своје програме издали. Али их донеси све. Кажем ти, све, без изузетка!.. Но видим да си остарио; ако ти је тешко донети све, помоћи ће ти други слуга.

Послужитељ изађе. После пет минута се врати и метне пред министра исписана по табака папира.

Министар (кад је видео папир): Дакле, то је један програм. Врло добро! Но ја сам ти рекао, да ми донесеш све програме.

Послужитељ: Милостиви господин врло добро зна, да нема више министарских програма осим овог једног.

Министар: Шта! Само један министарски програм?

Послужитељ га зачуђено погледа и рече у себи: Но ово је неискусан, наиван човек.

Послужитељ: Јест, милостиви господине! Господа министри, ваши претходници, били су тим задовољни и само су понешто у програму мењали. Где који је брисао само неколико запета, а други је опет уметнуо запете. (Рече слуга расположено.) А што се тиче министара, сви су се тим једним задовољили.

Министар (кашљуца): Наравно, хм, хм, наравно!.. Но ја бих хтео што ново да урадим...

Послужитељ зачуђено шта више поплашено га погледа; очи је разрогачио, а уста отворио.

Министар: Ти се том чудиш!

Послужитељ (у себи): Чудновато, да ове људе морам ја увек поучавати.

(На глас.) Милостиви господине, ја већ 30 година служим у овом министарству. За то време сам толико свега видео, да се већ ничем не чудим.

Насмеши се, а министар га зачуђено погледа.

Министар: Видим, да вам је нешто пало на ум... (Тужно): О, ви сретни човече!... Само реците, што мислите... Онај министар, који на срцу носи интересе народне, не сме ничију помоћ одбити, па ни помоћ најсиромашнијег и најнезнатнијег човека. Дакле говори!

Послужитељ: Пошто милостиви господин заповеда...

Министар: Говори драги пријатељу, говори само одважно!

Послужитељ: Кад је тако, милостиви господине, онда ми допустите, да с највећим поштовањем смем приметити, да је по мом скромном мишљењу увек опасно, кад човек нешто ново уради... Тим само даје рђав пример народу...

Министар (у себи): Да дубоке мудрости!... Овај се човек родио да буде државни мудрац! А није још ни политичар

Послужитељ: Но за то би се ипак могло што и ново учинити. На пример место да промените запете, могли би, милостиви господине, учинити, да...

Министар: Но, но, шта?

Послужитељ: Могли би променити ред појединих речи... На пример, уместо: »Имам част поздравити вас« — могли би ово рећи: »Част ми је поздравити вас«. Тако велике новине није још никад било у овом министарству..

Р. Н.

ској кући, бар тако је у Бачкој и Банату, те се израђује платно и израђују се ћилимови, а шта више, та се роба пушта и у промет, те је свакако и рад обилатији, а што се саме израде тиче, та је и с обзиром на мотиве, орнаментику и с обзиром на израду у опће напреднија, него што је пре била, па шта ће ту школа? Друго је ту по среди и ево шта: Те наше тканине сишле су са свога здравога основа и пошле за модом, те је наше женскиње напустило обрађивање конопље и вуне, заборавило прести. И тако се све наше красне и здраве сировине, конопља и вуна, износе на страну, па се после као обрађена роба: прећа и вуница, а са стране уносе за скупе новце. Поред тога, за бело рубље се конопља никако и не употребљава, него се тканине за то рубље праве од памука, који наш народ стаје много новаца. Једна је општина за годину дана по приближном рачуну издала које на прећу, које на вуницу и памук око 42.000 круна, а за продату робу: ћилимове и бело платно и опет по приближном рачуну примила је 3.200 круна. Наравно, остало је потрошено на кућевне потребе, но да ту није главну улогу и грала мода, него да је наше женскиње све то само урадило, као што је требало, то би тај сав новац остао у народу. Истина, има још примера, да се вуница за ћилимове израђује, али ти изумиру и не стаће их, а остало је већ изумрло. Дакле грађа наших тканина, ивица и поучица су туђа роба, па шта би ту помогла школа за ткање?

Али ми се бојимо, да би путем школе отишло још нешто из тих тканина што је наше, а то су мотиви и орнаментика. Ето, непрестано слушамо, да те тековине у нашем народу изумиру, те их треба купити и сачувати, јер, наравно, и њих потискује мода, а сумњамо, да би чак и ту моду потисла једна једита школа за ткање, којих ми имамо много, само што су на криву путу, као што смо на криву путу и ми сви у свима редовима.

Долази питање: шта могу учинити у томе погледу женске задруге, па све и ако се постигне савез тих задруга? Кад би те задруге у истини биле чисте српске установе, које стоје на правој висини и својим радом хоће да утичу на развитак и напредак нашег народнога живота, наравно у своме делокругу, па би и опет као један важан народни фактор са осталим факторима могле нешто урадити, тј. створити неку целину, па ма то било сузбијање једнога зла у нашем народу, као што је н. пр. мода.

Но овако, како те задруге изгледају — бар већина — а изузетцима нека је признање, јер и те наше задруге је прикупила мода; било је разних туђинских задруга (Verein-a), па се онда то покренуло и у крилу нашега народа. Нека нам се не замери, али ми ово износимо с тога, што је у истини тако, а то се види већ и отуда, што су наше женске задруге сав свој рад концентровале на приређивање забава у корист хуманих подузећа, највише ради одевања сироте деце. У том правцу раде и све остале туђинске задруге те се види, на коме су основу засноване и наше женске задруге; али се види и то, да оне већ и по томе не могу отпочети никакву већу акцију у српскоме духу. Но оставимо то на страну, па се запитајмо: Да ли су оне кадре данас сузбијати моду и вршити ону улогу у томе погледу, коју им конгрес намењује?

Ми ево отворено велимо, да има наших женских задруга, у којима чланице међу собом говоре немачки или мађарски, и то је већ поуздан знак о њиховој српској свести, али и о њиховом раду, наравно у српскоме духу, па о томе даље нећемо ни да говоримо. Што се саме моде тиче: у оделу, у кућењу куће, у животу у опће, то су чланице свију задруга на врхунцу, бар нама до сада није познат ни један изузетак, и ако га има, ми ћемо бити први, који ћемо му се поклонити. Шта више, чланице се у томе још натичу, и наравно, она је напреднија, која више на то потроши, те је сасвим појмљиво, да против свега тога неће устајати. Но и говори о сузбијању моде ће бити мода, па ако се нађе чланица, да против тога почну говорити, то ће на томе и остати, јер и опет велимо, да речи не могу сузбити дела и живот, јер се зацело неће наћи чланица, која ће европско одело заменути народним оделом.

Но ми морамо праведни бити, па и овде поново рећи, да ми ни у колико чланице наших задруга не нападамо, јер оне чине оно, што знају, враћају нам оно, што смо им ми страним образовањем дали.

Р.

Угарска делегација.

У заједничкој одборској седници угарске делегације, изнео је Калај опширан извештај о стању у Босни и Херцеговини. Нагласио је, како је окупациони кредит ових покрајина износио 1883. г. 17.976 000 круна а данас износи 7.367.000 круна; дакле је спао за читавих 10 милиона. — Издатке за своју војску, ове покрајине покривају саме. Године 1882. износили су ови 213.000 круна, а 1902. у прорачуну је одређено за војску 4.910.000 круна. Из овога се види, како није истина, да Босна и Херцеговина немају војене трошкове, те како онда могу све употребити на своју управу. У Аустрији износе трошкови за војску 16·46%, у Угарској 14·81%, а у Босни и Херцеговини 11·38%. И погледом на то, да су ове земље доста мале, свакако је то доста велик саразмер.

Даље је изнео Калај, како се у Босни и Херцеговини на жандармерију врло много троши, док се у Аустрији и Угарској троши на њу 1·54%, дотле у окупираним земљама стаје полиција 8·16%. И тако се на жандармерију и војску у Босни и Херцеговини више троши но у Аустрији и Угарској. Укупан промет у овим покрајинама био је 1898. год. 5.799.000 метарских центи, 1899. год. 6.525.000, а 1900. год. 8.025.000. Одатле увежено 1898. године 1.937.000; 1899. год. 1.815.000; а 1900. г. 2.110.000. Највећи део извоза састоји се из сировинских продуката, као дрвета, туча, угља и т. д. дочим се уважао готов израђен материјал. — При свима набавкама се старала влада у Босни и Херцеговини, да и Угарска буде достојно заступљена. Поруџбине из Угарске износиле су 1896. год. 27·8% а 1900. год. 41·7%, просечан саразмер је 34 24%. Остало је све из Аустрије. — Непрестани прираштај извоза у марви, је као једини доказ, да ове земље у економији напредују. Извоз коња у 1889. год. износио је 2952 комада, у 1900. год. 16.585; извоз рогате марве у 1889. год. 33.440. а у 1900. год. 87.400; извоз оваца у 1889. год. 15.648, а 1900. год. 98.600; извоз коза 1889. год. 23.460, а 1900. год. 54.650. Но, за то је извоз свиња врло јако опао, године 1889. извезено је било 181.228 а у 1900. год. само 23.106. Најглавнији је томе разлог: свињска куга (пошаст).

О насељавању и исељавању изнео је Калај у најглавнијем ово: Главна је брига владе била да у првом реду насељеницима осигура опстанак. Тражено је од њих с тога да могу да се подрже, али им је за то готово за бадава уступљено 10 хектара. Досељеници су већим делом Пољаци из Галиције, отприлике 8000 душа. За тим долазе Швабе из јужне Угарске, за тим Немци и Чеси, који су се иселили били у Русију, али борећи се за своју народност и језик, дошли у Босну, где им у то нико не дира. Има их отприлике 294 породице. И Мађари се населили у ове покрајине, и ако у малом броју. Калај би волео, да се Мађари радије селе у Босну и Херцеговину, него што се селе у Румунију и Америку.

Што се тиче исељавања домаћих стоји по тачним званичним извештајима овако. Мусломана се иселило 1900. год. 7000 до 7600, а Срба 282 душе. За 18 година иселило се свега 25.000 душа. (?!) Што је број исељавања из године у годину растао, томе није крив какав притисак од владе, већ агитација. Са задовољством износи Калај да руски прсти нису били умешани у агитацију исељавања. Напротив захвалан је Русији, што је руски конзулат у Сарајеву, по налогу своје владе, опоменуо народ да се не сели.

* * *

У седници угарске делегације од уторника, расправљано је о прорачуну министарства спољних послова. Референт Фалк поднео је врло дуг извештај, после којег се развила подужа дебата. Гавра Угрон је жестоко устао против спољне политике наше. Нарочито је напао политику Немачке. Пита, да неће ваљада наше спољне министарство порећи и то, да је Немачка преко нас заузела балканско полуострво својим фирмама. Немци тамо траже уплива а не ми. Јер су у Немачкој у томе на чисто, да су трговачки интереси истоветни са политичким. — У даљем говору својем изнео је Угрон, како је и покрет: Кидајмо с Римом (Los von Rom), чисто политички покрет, који иде за тим, да расцепа државу. У Немачкој говоре у вези са беседама немачког цара, о једној великој светској држави, којој је кичма река Лаба. У тој држави смо и ми унутри. Предосторожност нашу нека не превари — једна здравица. Спољње звање наше у чудноватој слепоћи не види нову поделу света, која је међу силама извршена, а која у свој делокруг увлачи оне делове света, који су до сад стојали ван тога делокруга. Ми сами штитимо леђа немачке државе у Европи. Балканска политика сама по себи не занима светску политику, него са гледишта власти средиземног мора. — Говор свој завршује Угрон тиме, што не прима прорачун.

Писмо из Босне.

Сарајево, на Духове.

Ведри се! Ми смо овогодишње Духове дочекали расположенији но иначе, јер смо у најновије време постигли два успеха.

Великим заузимањем наших поверника, пошло је за руком, да нам је овога пута признато право, да народ из Босне из Херцеговине изабере свог заступника, који ће учествовати у избору васеленског патријарха у Цариграду. Прошлог пута тога није било, него је наметнуто заступство сарајевске црквене општине, послало пуномоћ у Цариград у име целе Босне и Херцеговине. Сад је овом приликом на народни захтев бирао народ (општине) тог повереника и изабраше једногласно једног међу својим првацима, Косту Кујунџића, који је отишао у Цариград.

Остали народни заступници са Глигоријем Јефтановићем на челу, отишли су међу тим у Беч, где су предали Његовом Величанству врло опсежан меморандум, који је потписан од 60 најугледнијих особа. Има међу њима 18 прота и свештеника, остали су световњаци.

Предаја тог меморандума други је успех у народној борби. Јер је сад владар први пут примио наше прваке заједнички, као депутацију босанско-херцеговачког српског православног народа. До сад је увек Калај умео то да осујети. Па и сад је трајао рад око тога годину дана, док је наша депутација са великом истрајношћу отклонила препоне и израдила аудијенцију.

Ми се надамо, ако и даље истрајемо, да ће наш глас доћи до уважења.

Политички преглед.

Рат између Енглеске и Транзвала. Енглези се налазе у ужасном шкрипу и прибегли су и опет томе, да траже мира. Из Стандертона јављају, да су тамо у непознатој мисији стигли Девет, Смит Тобијас и тајник Луја Боте. Но међутим се за извесно тврди, да су Енглези понудили и опет мир, и бурске су се воће састале, да се о томе ствар проучи. Занимљиво је врло, да је сада избила на јавност права истина о ранијим преговорима мира. Испоставило се, да је Киченер молио за преговоре, да примирја никад није било; да Бота никад није ни помишљао да се преда; да између бурских војсковоћа никад

није дошло до неспоразума, и да су се преговори разбили, што су Бури тражили слободу и независност. Сад се тек види колико су Енглези далеко ишли у измишљотинама, само да преваре свет о правом стању ствари. Но међу тим положај Енглеске сада је још ужаснији но пре, и Бури без сумње неће сада одустати од онога, што су раније тражили. И није чудо, што се са највећом запетошћу очекује, шта мисли Кичинер сада понудити Бурима, и како ће се и овај преговор свршити. — Са бојишта међу тим стижу по Енглезе вести све црње за горима. Сада јављају, да је куга избила чак и међу марвом, те је немилице тамани. У енглеском су логору због тога запрепашћени. Куга међу марвом толико отима маха, да су енглеске власти затвориле границу између Базутске и Оранжа.

* * *

Најновије вести јављају о новој великој победи Бура и то опет у непосредној близини Преторије. Бурске вође Бајер и Брајтенбах до ноге су потукли Енглезе. Преко 600 Енглеза су заробили, запленили су и 6 топова, а број погинулих Енглеза незна се тачно. У Преторији се чула јака грмљавина топовска, нарочито у западном делу Преторије на путу од Рустенбурга према Ватервалу и Калклевелу, који лежи источно од Преторије. Остатак енглеске војске разбегао се у дивљем бегству. Преторијом је завладао велики страх. — Из Капа јављају такођер о жестоким нападајима Бура. Многе вароши су у великој опасности, да падну Бурима у шаке.

У Лондону су запрепаштени. Јужно афричка цензура не пропушта ни једну приватну вест о најновијим бојевима. С тога је јавно мишљење преплашено да су Енглези у свима тима бојевима морали бити срамно потучени. Пред зградом ратног министарства искупљене су велике гомиле преплашена света као оно у почетку рата, и грозничавим раздражењем гласно траже, да им се саопште најновије вести.

Друга вест из Лондона јавља:

Уверење, да треба јужно афрички рат што пре довршити, продрло је и у кабинет, и овде је, као и у парламенту створило странку мира. „Налазимо се пред важним обртом и већ првих дана очекујемо врло важно решење владе.“

Рат између Кине и удружених сила. Главни заповедник удружене војске генерал Валдерсе напустио је Кину. Испратила га је војна музика и сви заступници удружених сила. — Савезнички су генерали решили да најдаље до средине јула предаду полако кинеским чиновницима Пекинг. Сваке недеље два нарочита воза одводе удружену војску из Пекинга у Таку. — Из Тијенчина јављају да је на путу за Таку, дошло до крвава сукоба између енглеских и француских војника. Немци су притрчали Французима у помоћ и до 200 војника почели су се клати. Једно јако оделење немачке војске учинило је краја овој тучи. Један француски војник је погинуо, три француска, пет немачких, четир енглеских и један јапански војник су рањени.

Белгија и Конго. У белгијском сабору, предложио је бивши министар председник Барнаерт, да Белгија одмах анектира Конго. Белгијска је влада предложила била, да се причека мало са анексијом. Бернаерт је изнео, како он у тестаменту краља Леополда II., којим је овај завештао Конго Белгији, не види доста правне сигурности по наследно право Белгије. И Белгија може своје право утврдити само тиме, што би одмах присајединила себи државу Конго. Но у Белгији још нису на чисто, какова управа да буде у Конгу, а то их мучи тим више, што је краљ Леополд II. сам изјавио, да ће се одупрети сваком садашњем покушају Белгије за анексију, јер он, као оснивоц северо-афричке државе Конго, хоће да влада овом независно за свога живота.

Вести из места и са стране.

Парастос Милетићу. Пишу нам из Ст. Футога: Други дан Духова, приређен је свечан помен за покој душе великог Србина Светозара Милетића у св. храму. Помен тај приредила је м. српска православна црквена општина. Суделоваху све школе са наставницима г. г. К. Шијачким и Ж. Алексићем; срп. црквени одбор; добротворна женска задруга, — која је и кољиво принела. После помена, који је у присуству многобројног народа и црквене општине, најсвечаније одслужио преч. г. Стеван Николић парох, — делило се кољиво и погача у школи. Том приликом је у неколико речи, а са пуно снаге и пијетета према покојнику, — г. учитељ Коста Шијачки оцртао пред скупљеним народом Милетића и његове заслуге по Србина и његово име. — Народ је више пута прекидао говорника са: „Слава Милетићу!“ За пријатну дужност сматрамо, што можемо забележити да је било више гостију са стране.

А.

Нова српска земљорадничка задруга. У Црквеном Боку, у Посавини, основана је нова српска земљорадничка задруга. Председник јој је Стојан Дукић, замјеник председника Никола Кораћ а пословођа Павле Матијашевић. Чланови управног одбора су: Мића Секулић, Гаја Радовановић и Јово Машала.

Владика Мирон мал није настрадао. Из Пакраца јављају, да владика Мирон мал није настрадао заједно са чика Стевом управитељем Текелијиног завода. Хтели су да се провозају, те се на коли кренуше из Пакраца према манастиру Пакри, који врло романтично лежи у брегови. Између Сивача и Бијеле морали су прећи преко моста, који води преко једног брдског потока. Коњи одједном пропадоше у поток, а владика Мирон и чика Стева се спасоше само тако, што брзо искочише из кола. Дотрчаше до десет сељака, који су радили на пољу, и тешком муком извукоше коње и кочија. Коњи су тако зло искасапљени били, да се владика са чика Стевом једва могао одвести до оближњег места Бијале. Даске на ћуприји нису биле приковане како треба, ни довољно чврсте. Чудновато је, да је мост био тако лабав, кад је у целој околини толико дрва у изобиљу, да се оно сагорева чак и за угаљ.

Једна старина из 1848. године. Пишу нам из Српског Чанада: „У среду 16. маја т. г. предадосмо матери земљи упокојено тело Михаила (Милоша) Војновића бившег српско-народног капетана из бурне 1848. године. — Он се родио у Хрватској краини, личкој регементи, селу Мазину, и као сирото малолетно дете, довео га је старији му брат Јова у Панчево, који је у оно доба знатни трговац био, ту је и граничарске школе изучио, — и ту га је у најлепше младићко доба затекла и бурна 1848. година. Напуњен духа граничарског, а одушевљен похита и он у то доба управо у Ср. Карловце патријарху Рајачићу и понуди се у народну службу, који га радо прими, и доцније га именује својим повереником над три банатске регементе, — он је своју дужност верно и савестно испуњавао (као што силне сведоџбе доказују) — те је после тога и за капетана у српско-народној цар. и краљ. војсци постављен. — По свршетку борбе, ма да му је жеља била, да и на даље остане у цар. и краљ. војсци, није му се испунила; зато је после те бурне године, из прва принуђен био примити се и најнижег државног звања, но после тога понуђено му је општинско бележничко звање, кога се и прими, и бивао је у више српских општина банатских бележником, којом приликом се и оженио, кад је у Тиса Сент-Миклошу бележник био, и венчао се 1855. године са ћерком тадањег примерног пароха Леонтије Магарашевића. Бележничко звање је отправљао све донде, док је у општинама немачки и српски језик владао, — а кад је наступило време, да се све мађарски радити мора, — почем он ни речице мађарски није знао, — то је од тог звања одпуштен без икакве награде и без икаквог ужитка, те се дуго време борио за опстанак свој, и тако му тим дође већ и најдубља старост, и са свим је изнемогао, а да неби баш са свим на родбину своје супруге спао, који су њега и жену му дуго времена издржавали, — видећи да хонведи из 1848 године уживају припомоћ, то се и он усуди, те отиде у Беч 1897. године маја месеца и лично поднесе молбеницу са својих гомилу оригиналних доказа из 1848. године Његовом Величанству моливши за припомоћ, и ту његову молбу уважи Његово Величанство, одредивши му годишњу припомоћ од 400 форината а. вр. до смрти и то из цар. и краљ. касе темишварске, и ту је припомоћ месечно у напред преко 46 регементе сегединске до смрти своје примао. И тако је један од старих бораца из бурне 1848. године, ево сад у 81 години живота свога испусти своју стару душу у дугој и тешкој старачкој бољи дана 15. маја т. г. а сахрањен је 16. маја у Српско-Чанадском православном српском гробљу, испраћен од родбине своје и од многобројног становништва овдашњег. — Вечна му успомена!

Купатило „Русанда“ у Меленцима. Ово купатило отворено је 1. маја по старом календару, као што се то чини сваке године. Како је мај топао то има већ приличаи број гостију понајвише из наших крајева, јер странци почну долазити тек почетком јуна и понајвише остају у купатилу до половине августа. Вредно је прибележити да сада већ почињу у великом и наши ратари употребљавати ово изврсно купатило, што до сада из разних предрасуда нису чинили. Не каже се бадава претерала орла зла година, па тако је и наш ратар вечито пун предрасуда. — Нека је прибележено и ово: Многи долазе са стране са сиромашним сведоџбама, у нади, да ће добити бесплатна купатила, но сваки таки зло прође, јер мора да се врати дома. Управа даје само онима бесплатно купатила, који се обрате са молбом, којој мора бити приложена сиромашна сведоџба и лечничка сведоџба, по којој болесник потребује ово купатило.

Гост.

Социјалистички посланици. Управа социјалнодемократске странке у Угарској, решила је, да у 60 изборних срезова истакне своје кандидате. У споразуму са појединим социјалистичким удружењима одређени су већ кандидати за врло многа места, од којих истичемо ове: Нови Сад, Суботица, Темишвар, Турска Кањижа, Печуј, Ђур, Апатин, Вел. Варад, Сегедин, Арад и т. д. Социјалисте се надају, да ће у најмање 10 срезова доћи до ужег избора, где ће њихови гласови онда одлучити. При тим ужим изборима социјалисте ће гласати за ону грађанску странку, која се обвеже, да ће у сабору заступати опште право гласања.

Текелијин питомац у Паризу. Јављају нам из Будимпеште, да је Текелијин питомац, слушалац филозофије г. Васа Стајић положио свој први професорски испит са одликом, и да му је надзорништво Текелијанума одобрило, да може даљи курс слушати у Паризу, камо ће се јуна месеца кренути.

Чувени путник. Пишу нам из Суботице: „18. маја у вече приспео је у нашу средину чувени наш туриста Михаило О. Миловановић, који се кренуо из Београда 5. априла 1899. године, да пешице пропутује целу Европу. После напорног путовања ево га данас чила и здрава пут своје домовине у граду Суботици, те одавде наставља свој пут за Сенту, а отуда у Кикинду, Бечеј, те у уторак ил среду стиже у Н. Сад, где је намеран, да држи једно предавање под насловом: „Доживљаји свога путовања“. Из Н. Сада продужиће свој пут преко Карловаца, Ирига, Руме, Кленка, где ће прећи у Шабац, и оданде наставити пут за Обреновац, те у Београд мисли приспети 3. јуна. Миловановић кренувши се на далеки пут друга језика није знао сем свога српског; на великом путу свом кроз Европу научио је потпуно немачки и руски, а прилично говори енглески, француски, шпањолски и остале европске језике. Миловановић је висока узраста, витак као бор, има дугу плаву косу и браду, личи на пустињака, али зато углађен и врло симпатичне и интересантне појаве; опасан је српском тробојницом, а иначе је Србин, како га само мајка српска родити може. Праштајући се са нашим путником желимо му сретна пута и до свога завичаја, те нека нам га Бог поживи на дику и понос имена српског“.

Ц—

Од Пасаве до Црног Мора. Тако се зове књижица коју смо добили на приказ. У њој је оцртан пут по целом Дунаву и најлепши крајеви на њему. Изнесен је цео трошак путовања, обележена је цена јелу и пићу. Означена су сва лепша места и крајеви; за тим веза свију пасажирних лађи па и железнице, које су са овим у вези. Једном речи путник може све наћи што му треба и све тачно израчунати и трошак и време, за које би могао пропловити Дунавом све најлепше крајеве његове.

Време. И даље је очекивати топло време местимице с бурним кишама.

Вода. Дунав и Драва расту, а Сава и Тиса опадају.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 23. маја.

Београд. Српска влада поднела је порти енергичан протест због поновних пограничних насилних повреда Арнаутских.

Капштат. 700 Бура напало је варош Виловиоре, друго једно оделење бурско напало је Жаместовк. У борби код Благфонтена потукли су Бури Енглезе. Погинули су 6 енглеска офисира и 50 војника. 121 енглески војник је рањен.

Преторија. Варош Јаместови предала се јуче Бурима после борбе од 4 сатата.

Јоханесбург. Радници рудокопа неће да раде више уз војничку плату.

Париз. Број душа у Паризу износи 2,714.086.

ПОЗИВ.

Г. г. деоничари „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина позивају се у **главну скупштину**, која ће се одржати у Новом Саду у недељу после св. Духова дне 27. маја (9 јуна) о. г. у 11 сахати пре подне у просторијама код „Беле Лађе“ са овим дневним редом:

1.) Извештај управног одбора.
2.) Извештај надзорног одбора.
3.) Извештај књижевног одбора.
4.) Обнова $^1/_3$ управног и надзорног одбора.
5.) Избор 2 члана за верифицирање скупштинског записника.
6.) Евентуални предлози.

По §-у 16 друшт. правила могу присуствовати главној скупштини и имати гласа деоничари, који су уведени у деоничарску књигу бар три месеца пре главне скупштине и који су уједно депоновали своје деонице бар дан раније у друштвену благајну.

У Руми, дне 12. (25.) маја 1901. год.

За управни одбор „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина.

Члан управе: Јов. Ст. Дудић. Председник: Др. Жарко Миладиновић.

Трговина.

НОВИ САД, 23. маја 1901. год. Пшеница прве квалитете фор. 7·——40 н. Пшеница средња фор 7·10—20 н. Пшеница лакша роба фор. 6·80—90 н Наполица ф. 6·50—60 н. Јечам нови фор. 6·——— Зоб фор. 6·30—50 новч. — Кукуруз у зрну фор 5·20 ф. нови у клипови ф.

Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пљена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—32 нов.	живе мере
„ средњи . .	28—30 нов.	
„ лаки . . .	26—27 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—30 нов. по клгр.
Јагњци	5—14 по пару. фор.
Овци .	——— фор. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

23. маја било је	2·62 мет.
24. маја било је	2·67 мет.

Извештај

о добровољним прилозима на забави српског занатлијског певачког друштва „Невен“, која је одржана у очи Ђурђева дне о. г.

Приложили су: по 4 круне: Уредништво „Заставе“; — по 2 круне: Јован Сремчевић, Панта Срданов, Влада Крецулов, Јован Попов, Велимир Дракулић, Стеван Марковић, Вуја Пуповац, гостионичар, Јован Јерковић, Прва српска ципеларска задруга, Г. Плавшић, Милан Т. Јовановић и Пера Ђорђевић; -- по 1 кр. 20 пот.: Јован Шашић; — по 1 круну: Иван Рајновић из Илока, Миливој Рунић, Милан Манојловић, Шандор Јанкелић, Н. Н., С. Драгић, Маришка Мајетић, Давид Салађански, Панта Јовановић, Милан Радујков, Сокица Маринковић, Лаза Шовљански, Стева Видаковић, Ђурица Ракић, Аца Поповић. Фемка Николић, Аца Љубојевић, Максимовић, Катица Воргучин, Ђура Ајдуковић, Сава Сивачки, Карл Ташнади, Шандор Јоцковић, Јован Јаснић, Л. Мургулов, Ј. Д., Г. Нецков, Радонић, Лука Малетић, Сима Машић, Карл Штолен, Н. Димовић, М. В. и Филип Михајловић; — по 80 потура: Даринка Глумчевић; — по 60 потура: Стеван Бауер, М Михајловић, Данило Тимотин, Никола Каћански, Г. Маленчић, ђока Аћимовић, Сава Лучић, Душан Георгијевић, Јовановић, Сава Недељковић, Стева Продановић и Јулка Мунћан; — по 40 потура: Анка Пешкан, ђока Мунћан, Паја Панаотовић, ђока Обренов, Н. Н., Милан Мандић, Марија Ирмовачка, Јудита Максимовић, Милица Влашкалић, Јулка Слука, Лаза Продановић, Ника Николић Шаран, Милка Чилаг, Јулка Поповић.

Свима прилагачима изриче се најтоплија захвалност.

У Новом Саду, 7. (20.) маја 1901.

Одбор
срп. занат. пев. друштва „Невен“.

✝

Са тугом јављамо свима сродницима и пријатељима тужну вест, да се наш незаборављени супруг, стриц, шогор и теча

МИХАИЛ (МИЛОШ) ВОЈНОВИЋ

умировљени бивши 1848. г. срп. нар. капетан у 81 години живота а у 46 години сретног брака 15. (28.) маја т. г. у 7 сати у јутру, после дугог и тешког боловања у вечност преселио.

Тело нашег покојника опојаће се 16. (29.) маја т. г. у $^1/_2$10 сати пре подне у св. цркви по обреду наше православне цркве, а затим ће се на овдашњем српском гробљу, вечног покоја ради матери земљи предати.

ВЕЧНА МУ УСПОМЕНА!

Српски Чанад 15. (28.) маја 1901.

Ожалошћена супруга:
Катица Војновић,
са осталом родбином.

295

ОГЛАСИ.

Лицитација на мањак.

Мјесна срп. правосл. црквн. шк. општина расписује лицитацију на мањак за реновирање своје женске школе.

Зидарски посао по предрачуну			износи 1985	кр.
Дрводјељски	„	„	„ 997	„
Столарски	„	„	„ 679	„
Лимарски	„	„	„ 198	„
		Свега:	3859	кр.

Позивају се стручњаци да на лицитацију, која ће се одржати 27. маја (9. јуна) у 2 часа послије подне у дворани мјесне српске мушке школе доћи изволе.

Лицитанти су дужни вадиум од 400 круна положити.

Општина задржава право да изда коме хоће.

План и предрачун може се сваки дан видјети у општинској дворани код перовође.

Из скупштинске сједнице држане 15. (28) априла, 1901. у Т. Бечеју.

М. Ђ. Ћосић перовођа. Др. Љубомир Павловић председник.

293 2—3

На последњој будимпештанској изложби је

Фрање Јосифа

горки извор

између сличних вода, једино добио велику миленијску медаљу и највише одликовање Његовог Величанства.

Као нормална доза довољна је једна винска чаша да се пуна испије на штерце за јутра.

75 15—25

СРПСКО ТРГОВАЧКО ПОДУЗЕЋЕ

ЈАПИЋ И ДРУГ

ФИУМА, via del Canale № 2.

Част нам је српском општинству на повољно знање ставити, да смо овде у Фиуми основали трговачко подузеће *за увоз кафе, теја и зејтина.*

Разашиљемо и приватним кућама у пакетима од 5 килограма у све крајеве Аустро-Угарске монархије, франко пошта и паковање, тако, да наручилац нема осим цене *никаква друга трошка.*

Свом снагом радићемо на томе, да нашом безусловно *солидном и тачном послугом, као и јефтиним ценама* истиснемо страну конкуренцију и све српске муштерије за себе задобијемо.

Свој своме је ближи него туђин те се с тога надамо, да ће нас српске муштерије својим обилатим цењеним наруџбинама драговољно потпомоћи у нашем подузећу.

ЦЕНОВНИК.

КАФА:

Сантос I., врло добра 1 кгр.	— —	круна	2·60
Сантос II., „ „ 1 „	— —	„	2·40
Порторико, снажна кафа 1 кгр.	—	„	3·20
Куба ароматична 1 кгр.	— — —	„	3·40
Цеилон оригинал 1 кгр.	— — —	„	3·40
Перл Порторико бирано зрно 1 кгр.		„	3·30
Перл Цеилон најфинији 1 кгр.	—	„	3·80
Либерија-Менадо огромно зрно 1 кр.		„	3·10
Златна Јава мирисава 1 кгр.	— —	„	3·20
Мока права арапска 1 кгр.	— —	„	3·80

ТЕЈА: У оригиналним пакетима по $^1/_4$ кгр:

Сушен кинески $^1/_4$ кгр.	— —	круна	3·60
Мандарин Караван руски $^1/_4$ кгр.	—	„	5.—
Царски Меланж $^1/_4$ кгр.	— — —	„	6·—

ЗЕЈТИН:

Прави маслинови број 1116 5 кгр.	—	круна	8·80
„ „ „ 1117 5 „	—	„	10·—
„ „ „ 1118 5 „	—	„	11·—

Кафа и зејтин најмање по 5 кила франко свуда. У један пакет кафе може се и више врсти засебно сложити.

Што се не допадне примамо натраг и новац без одбитка повраћамо.

Молимо за многобројне поруке.

С поштовањем
Јапић и друг.
Фиума, via del Canale № 2.

297 1 30

ПРЕДАЈА РАДЊЕ!

Због предузећа житарске трговине, то сам принуђен предати моју мануфактурну и гвожђарску трговину Радња је нова и постоји 6 година Бофла и старе робе нема. На нејлепшем је месту и промет врло добар, са сталним муштеријама.

Милан Јеврић.
296 1—3 Јамина (Срем) на Сави

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

МИШЕ НИКОЛИЋА

у ИНЂИЈИ (Срем)

треба два вешта помоћника и добре продавце. Ступање одма. 299 1—3

ИЗВРСТАН ПОМОЋНИК

мануфактурне струке, који је потпуно вичан српском, немачком и мађарском језику, може одма наступити место код

Th. Fischer
298 1—3 Essek-Oberstadt.

Рабштери Мор

НОВИ САД 217 12—

нециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

ИЗВЛАЧЕЊЕ НЕОДЛОЖНО 25. ЈУНА 1901.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК 30.000 у крунској вредности.

„КОНКОРДИЈА“-СРЕЋКЕ

по 1 КРУНУ.

ДОБИЈА СЕ КОД:
Карла Хефнера и сина,
Мењачнице „Централног Кредитног Завода“,
Банкарске и мењачке радње А. Б. Полешевића
у Новом Саду.

300 1

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.